

TEMPERAMENTTI- TEEMAKESKUSTELU

1. Ohjaajan esittäytyminen. Kerro, että tänään keskustellaan lapsen temperamentista eli luonteenpiirteistä
2. Esittäytymiskierros tai nimilaulu tai -leikki

Alustus: Sanalla temperamentti kuvataan yksilöllisyyttä: kullekin ihmiselle tyypillistä ja synnynnäistä tapaa toimia ja käyttäytyä.

Sanoja temperamenttinen ja temperamentti käytetään usein arkikielessä kertomaan, kuinka joku on räiskyvä ja ilmaisee itseään voimakkaasti. Kuitenkin sana temperamentti kuvaa kaikenlaisia synnynnäisiä käyttäytymis- ja reagointityylejä: yksi on luonnostaan rauhallinen, toinen vilkas, yksi ilmaisee itseään voimakkaasti, toinen hillitymmin, yksi haluaa vielä pohtia ja harkita, kun toinen jo toimii.

Temperamentti muuttuu ja näkyy enemmän lapsen kasvaessa. Käyttäytymiseen tulee koko ajan uusia vivahteita, joista voi päätellä enemmän.

Tietyiltä osin ihmisen persoonallisuus muuttuu ja kehittyy koko elämän ajan. Synnynnäinen temperamentti luo pohjan persoonallisuudelle, on ikään kuin persoonallisuuden valmistusaine. Persoonallisuus muovautuu temperamentin ja ympäristön, ennen kaikkea perheenjäsenten välisessä vuorovaikutuksessa.

Persoonallisuutta muovaavat erityisesti kasvatus ja se kulttuuri, jossa lapsi elää. Merkitystä on toistuvilla kokemuksilla siitä, kuinka minuun suhtaudutaan.

3. Miksi vanhemman on hyvä pysähtyä joskus pohtimaan lapsen luonnetta?
4. Mitä lapselle merkitsee se, että vanhempi on kiinnostunut siitä, millainen lapsen luonne on?

Ohjaajan tueksi: Jokainen lapsi on yksilö, jolla on omanlaisensa temperamentti. Lapsen temperamentin tunteminen voi auttaa vanhempaa ja muita kasvattajia ymmärtämään ja kunnioittamaan lapsen ja nuoren yksilöllisyyttä. Kun lapsen tai nuoren temperamentti on tuttu, aikuinen usein pystyy tukemaan häntä kasvussa ja kehityksessä parhaalla mahdollisella tavalla.

5. Mikä merkitys sillä on arkeen, että tunnistaa lapsen temperamentin?

Ohjaajan tueksi: Lapsen ja nuoren temperamentin tunteminen voi auttaa ymmärtämään arjen solmukohtia, sisarusten välisiä eroja tai omia tunteitaan lasta kohtaan uudella tavalla.

6. Onko olemassa hyviä ja huonoja luonteenpiirteitä?

Ohjaajan tueksi: Hyvin ujoa ja ylisosiaalista luonnetta voi kumpaakin auttaa ”keskemmälle”.

HARJOITUS:

Temperamentin arviointi -lomake:

- jokainen pohtii lomakkeen avulla ensin itsekseen oman paperin avulla lapsensa temperamenttia ja kirjoittaa halutessaan ylös.

TEMPERAMENTIN ARVIOINTILOMAKE

Onko lapsi enemmän touhukas vai rauhallinen?

Esimerkiksi jaksako lapsi keskittyä syömiseen vai kieppuuko hän rauhattomasti? Kuinka nopeasti lapsi alkaa itkeä/ hermostuu väsyneenä?

Kuinka ennustettava tai säännöllinen lapsen päivärytmi on?

Esimerkiksi nukkuuko lapsi päiväunet "kuin kello" vai sattumanvaraisesti välillä 15 minuuttia ja välillä 3 tuntia?

Mikä on lapsen alkureaktio, kun hän kohtaa jotain uutta? Onko hänelle tyypillistä heti tutustua, ottaa kontaktia vai ensin vetäytyä tarkkailemaan mistä on kyse?

Esimerkiksi miten lapsi suhtautuu uusiin ruokiin, leluihin, ihmisiin, tiloihin?

Kuinka nopeasti lapsi tottuu ja mukautuu uusiin tilanteisiin alkureaktion jälkeen?

Esimerkiksi kuinka pian uuteen tilaan tulon jälkeen lapsi tuntee olonsa turvalliseksi, luottavaiseksi?

Kuinka herkkä lapsi on reagoimaan erilaisiin ärsykkeisiin?

Esimerkiksi herääkö lapsi herkästi ääniin tai ovatko tietyt kangaslaadut liian ärsyttäviä lapsen iholla?

Ilmaiseeko lapsi mielihyvänään voimakkaasti vai vaisummin?

Esimerkiksi kun lapsi pitää jostakin kovasti, kirkuuko hän riemusta vai hymyilee tyytyväisenä?

Onko lapsi perusasenteeltaan iloinen ja tyytyväinen vai huonotuulinen, ärtynyt ja onneton, vai jotain niiden väliltä?

Kuinka helposti lapsen keskittymiskyky ja tarkkaavaisuus häiriintyvät, kun lapsi on keskittynyt johonkin toimintaan? Miten voimakas ärsyke tarvitaan?

Esimerkiksi kun lapsi syö tai leikkii, kuinka helposti muut äänet vievät hänen mielenkiintonsa ja keskeyttävät toiminnan?

Kuinka kauan lapsi jaksaa keskittyä yhteen toimintaan ja kuinka peräänantamattomasti hän pyrkii kohti päämääräänsä?

Esimerkiksi kuinka sinnikkäästi lapsi koittaa tavoittaa esim. lelua ja kuinka helposti antaa periksi?

- käydään keskustelua:
 1. Millainen sinun lapsesi on?
 2. Mistä päättelit sen mitä päättelit?
 3. Mitkä asiat voivat liittyä myös lapsen ikään?
 4. Millaisilla asioilla voit auttaa tai tukea sinun lastasi arjessa?
 5. Missä asioissa olet ehkä itse luonteeltasi samanlainen/ erilainen kuin lapsesi?
 6. Miten se näkyy arjessa?

Ohjaajan tueksi: Esimerkiksi ujoa lasta voi aina jonkin verran jännittää uusien ihmisten parissa, mutta kasvatuksen, tuen ja kokemusten myötä hän voi oppia rohkaistumisen taitoja ja keinoja tulla toimeen uusissa tilanteissa. Ennen kaikkea hän voi oppia, että hän on hyväksytty, vaikka häntä ujostuttaakin. Hän oppii luottamaan itseensä.

Eri kulttuureissa pidetään erilaisia käyttäytymistapoja hyväksyttävänä tai epäsopivina, niitä hillitään tai rohkaistaan. Vaikka eri kulttuurit ovat keskenään erilaisia, niiden sisälläkin on eroja ihmisten tavoissa toimia.

Hyvää vanhemmuutta on myös hakea kasvatustyöhön tukea ja vinkkejä silloin, kun oman lapsen temperamentti tuntuu haastavalta ja vuorovaikutuksessa on liikaa särmää. Asiasta voi keskustella esimerkiksi puolison, ystävien, terveydenhoitajan, päivähoiton henkilöstön tai opettajan kanssa.

On hyvä huomata ja katkaista mahdollisimman pian esimerkiksi ikävä noidankehä, jossa lapsen käytöstä joutuu jatkuvasti kritisoidaan, lapsesta on vaikea löytää enää mitään myönteistä ja lapsi itsekin alkaa uskoa, että hän on ilkeä ja paha lapsi. Vanhempi on lapselle kuin peili, josta lapsi näkee minkälainen hän on.

Tärkeää on, että jokainen lapsi voi tulla ymmärretyksi ja hyväksytyksi omana itsenään. Lapsi hyväksytään, vaikka kaikkia tekoja ei voida hyväksyä.